

Poválečný vývoj

1945 - 48

Válka narušila plynulý vývoj dramatické tvorby, během ní se hrála především klasická díla, která prošla tehdejší cenzurou, v roce 1944 byla česká divadla úplně uzavřena.

Mnozí autoři se po válce přestali divadlu věnovat (Šrámek, Langer), duo V+W se rozchází, jiní mají tvůrčí krizi. V divadle nastupuje nová generace.

Hned po válce byla divadla znárodnována, divadla dostala úlohu šířitele ideologie KSČ, klasické hry z repertoárů divadel téměř zmizely.

Hrány byly:

sovětské hry (hrdinný sovětský partyzán pobil pluk německých vojáků, nebo mladý odpůrce komunismu nakonec prozře a stane se také komunistou)

tzv. budovatelská tvorba (hry se odehrávaly v továrně, na stavbě atp. a končily překročením plánu, odhalením záškodníka nebo obojím najednou)

hry ze „socialistické minulosti“, cílem her bylo ukázat genialitu historických postav oblíbených komunisty a dát národu „příklad“ (Hra o Janu Žižkovi s předjítří, Boleslav I., Patnáctý březen).

+ žánry, které mohly být realizovány i za války: alegorie, pohádka a historie

První českou kvalitní poválečnou hrou byla humorná pohádka Jana Drdy Hrátky s čertem. Také jeho další hry výrazně přesahovaly úroveň požadované socialistické tvorby.

1956 - 68

nastalo určité uvolnění, přestaly se vyžadovat socialistické hry

vznikla řada tzv. divadel malých forem (zejména v Praze), která byla porůznu zakazována a povolována (často zpočátku poloprofesionální, s prvky studentské recese, využívající nejrůznějších dramatických forem – hudbu, tanec, poezii, grotesku)

I přes všechny překážky, nebo možná právě proto bylo české divadlo v šedesátých letech na vysoké úrovni.

Nastává tzv. druhá vlna avantgardních divadel

Vznikla např. divadla:

Reduta (I. Vyskočil, text-appealy)

Divadlo Na zábradlí (J. Suchý, I. Vyskočil, V. Havel, J. Grossman)

Semafor

Činoherní klub (lidé kolem nové vlny čs. filmu konce 60. let)

Divadlo Za branou (Krejča)

Husa na provázku (Brno; Polívka, Donutil)

HaDivadlo (Brno; Arnošt Goldflam, herci Pavel Liška, Tomáš Matonoha)

Studio Ypsilon (Martin Dejdar, Jiří Lábus, Pavel Nový, Petr Vacek, Oldřich Navrátil, Jana Synková...)

Žižkovské divadlo Jára Cimrmana

Divadlo Sklep (D. Vávra, M. Šteindler, O. Trojan, Jiří Macháček, Tomáš Hanák)

Rozkvět zaznamenalo tzv. absurdní drama

Absurdní drama

- směr avantgardního divadla, projevující se zejména od 50. let 20. století

- zobrazuje skutečnost jako nesmyslnou, vyjadřuje pocity bezmoci osamocенého člověka a ztrátu schopnosti dorozumění s ostatními lidmi

- charakteristické je odstranění souvislého děje, opomíjení charakteristiky postav, deformace a devalvace jazyka, který ztrácí svou dorozumivací funkci; dialog sice umožňuje komunikaci, ale prázdnota frází a plané tlachání znemožňují dorozumění
- hry jsou laděny tragicky nebo tragikomicky, časté jsou groteskní prvky a černý humor

Václav Havel (1936 - 2011)

- v 60. letech dramatik, dramaturg, reprezentant absurdního dramatu
- od roku 1970 nesměl publikovat a nesměly se hrát jeho hry, později se stal jedním z mluvčích Charty 77, spolupodílel na vytváření české samizdatové literární kultury: řídil a pomáhal vydávat samizdatové literární edice a mj. například redigoval řadu literárních a filozofických sborníků

- hry jsou v první řadě karikaturou totalitního jazyka. Hlavní postavy mají na vybranou - buď se chovat přirozeně a mluvit normální, lidskou řečí a být zničení, nebo se v odlidštěné společnosti adaptovat a vybudovat si kariéru - za cenu ztráty osobní totožnosti.

Zahradní slavnost

Audience

Vernisáž

Largo desolato

1968 - 89

druhá vlna normalizace, divadla byla neustále hlídána a cenzurována, velká divadla se opět dostala do role přísluhovače režimu, pokud se chtěla bránit, hrála klasické apolitické hry

malá divadla byla pod přísným dohledem cenzury, ale i přesto se pomocí různých narážek a jinotajů často kriticky vyjadřovala k soudobé společenské situaci

divadla byla centry kulturního života i disentu

1989 - dodnes

Za sametové revoluce hrála divadla úlohu jako místa, kde probíhala veřejná shromáždění, herci jezdili po malých městech a vesnicích šířit ideje revoluce atp.

Po ústupu politické a agitační role se divadla vracela do soukromých rukou, vracela se k původním názvům, uváděla hry do této doby zakázané nebo nepovolené.

Nastal obrovský boom nových scén i nových experimentů, velkou popularitu zažívá od 90. let také muzikál.

Souběžně jsou prezentovány všechny žánry a podoby divadla, kvalita se po divokých „devadesátkách“ opět vrátila mezi nejdůležitější požadavky publika.